

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ "ВАСИЛ ЛЕВСКИ", ГРАД ДОЛНИ ЧИФЛИК

гр. Долни чифлик, област Варна, ул. "Трети март" 15, тел.: 051422765, e-mail: info-400126@edu.mon.bg

Утвърдил:

Дияна Янева

Директор на СУ „Васил Левски“

ПРОГРАМА

по

**Гражданско, здравно, екологично и
интеркултурно образование
за учебната 2024/2025 г.**

I. Общи положения

Съгласно чл. 15, ал. 4 на Наредба № 13 от 21. 09. 2016 г. настоящата програма е институционалната политика за подкрепа и осъществяване на гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование в СУ „Васил Левски“ гр. Долни чифлик

II. Същност

- ✓ Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са взаимосвързани и формират интердисциплинарен комплекс, насочен към придобиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности и на компетентности, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда.
- ✓ Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.
- ✓ Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стили условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.
- ✓ Екологично образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.
- ✓ Интеркултурното образование е насочено към усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

1. Насоки:

- ✓ Формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.
- ✓ Развитие на здравна и екологична култура, като предпоставка за осъзнат избор на здравословен начин на живот и опазване на околната среда.
- ✓ Изграждане на култура на поведение и взаимоотношения.
- ✓ Уважение към гражданските права и отговорности.
- ✓ Формиране на позитивно отношение и толерантност към културното и етническо разнообразие.

2. Реализиране

- ✓ Чрез учебното съдържание на общообразователните учебни предмети;
- ✓ В час на класа;
- ✓ В избираеми и факултативни часове;
- ✓ Чрез дейността на педагогическия съветник;
- ✓ В извънкласни и извънучилищни форми на работа;
- ✓ Чрез проекти, разработени от учители, ученици, училищно настоятелство и педагогически съвет;
- ✓ Чрез правителствени и неправителствени организации.

3. Акценти

- ✓ Здравно образование;
- ✓ Превенция на зависимостите (наркомании, алкохол, тютюнопушене);
- ✓ Сексуално образование и превенция на СПИН;
- ✓ Умения за решаване на конфликти и водене на спорове;
- ✓ Икономическа култура;
- ✓ Професионално ориентиране;
- ✓ Образование и възпитание за околната среда и опазването и;
- ✓ Физическа култура и спорт;
- ✓ Превенция и противодействие срещу настъплението на секти и нови религиозни движения;
- ✓ Противодействие срещу проявите на агресивност и насилие;
- ✓ Безопасност на движението;
- ✓ Действия при природни бедствия, аварии, катастрофи, пожари и др.

III. Цели:

3.1. Изграждане на автономна и активна личност, която:

- ✓ отстоява общочовешките ценности, ценностите на демокрацията и човешките права;
- ✓ познава институциите, структурата и процедурите на демократичното общество;
- ✓ зачита значимостта на всяка човешка личност;
- ✓ осъзнава и цени своята културна идентичност;
- ✓ взаимодейства с членовете на семейството си, общността и другите хора по конструктивен и уважителен начин;
- ✓ изразява обосновано и критично гражданската си позиция;
- ✓ взема самостоятелни решения относно своето развитие, проявява инициативност;
- ✓ носи отговорност за поведението си;
- ✓ поддържа здравословен начин на живот за себе си и за околните;
- ✓ познава и спазва нормите за екологична култура и поведение

3.2. Функциониране на всяка образователна институция като автономна, активна и саморазвиваща се общност, която:

- ✓ възпитава в демократичните ценности;
- ✓ насърчава инициативност, отговорност, солидарност;
- ✓ утвърждава демократична и здравословна среда, свободна от агресия и дискриминация;
- ✓ създава позитивна среда между представителите на различните културни общности чрез формите на ученическото участие и самоуправление.

IV. Задачи

1. Изграждане на култура на поведение в ученическата общност и на готовност за участие в общоучилищния живот.

2. Подготовка за здравословен начин на живот и изграждане на екологична култура.

3. Свободен и самостоятелен избор на образователен и професионален път на развитие и реализация.

4. Изграждане на национално самочувствие и отговорност у учениците, възпитание на инициативност и подготовка на пълноценен начин на живот.

5. Противодействие срещу настъплението на секти и нови религиозни движения. Противодействие срещу агресивността, насилието и обществения nihilизъм за ред и сигурност в училище.

V. Дейности и мероприятия

Възпитаване на дисциплинираност и гражданско поведение чрез:

1. Цялостната учебна, извънкласна и извънучилищна дейност.
Отг.: учители
2. Спазване на училищния правилник.
Отг.: учители
3. Спазване на правилника за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд в училището.
Отг.: учители
4. Провеждане на часа на класа на базата на изготвен план за провеждане час на класа с участието на учениците.
Срок: септември-октомври
Отг.: кл. ръководители
5. Работа с Ученически съвет.
Срок: по график
Отг.: пед.съветник

Възпитаване на национално самочувствие и общочовешки ценности и добродетели и продължаване на националните традиции

1. Да се честват всички национални и училищни празници.
Отг.: Комисия по ритуализация на училищния живот
2. Да се спазват задължителните символи на българското училище – национално знаме, държавен химн, училищно знаме.
Отг.: Комисия по ритуализация на училищния живот

Здравно образование и екологично възпитание на учениците

1. Да се провеждат беседи с учениците свързани със здравното образование.
Отг.: медицинско лице
2. Да се озеленява вътрешния интериор на училището и училищните дворни площи.
Срок: април
Отг.: учители
3. Световен Ден за Борба срещу СПИН.
Срок: 1 декември
Отг.: пед. съветник

Възпитаване на учениците в християнските добродетели и традиции

1. Да се предвиди в плана за час на класа беседи свързани с християнството.
Срок: септември
Отг.: кл. ръководители
2. Да се създаде система на сътрудничество с представители на Българската православна църква.
Отг.: учители

За развитие на физическата дееспособност на учениците.

1. Да се изготви годишна програма за физическа култура на учениците и спортно-състезателен календар.
Срок: септември
Отг.: учители по ФВС

За стимулиране на творческата активност на учениците и развитие на техните интереси и възможности.

1. Да се изготвят училищни изложби.
Отг.: учители по Изобразително изкуство
2. Да се участва в регионални и национални конкурси.
Отг.: учители
3. Да се формират групи по интереси, съобразно интересите и желанията на учениците.
Срок: постоянен
Отг.: учители
4. Организиране на доброволчески дейности във и извън училище.
Срок: постоянен
Отг.: учители, пед. съветник
5. Съдействие за подпомагане на благородни инициативи - Акция за събиране на пластмасови капачки.
Срок: постоянен
Отг.: учители, пед. съветник

VI. Контрол

1. Контролът по провеждането на възпитателната работа се осъществява от директора на училището и зам. директорите по УВР.
2. На контрол подлежи цялостната възпитателна дейност, съгласно настоящия план и плана за контролната дейност на директора.
3. Резултатите от изпълнението на плана се отчитат на заседание на Педагогическия съвет.

VII. Практическа част – модули.

Гражданското образование има три основни измерения:

- познавателно: придобиване и осмисляне на идеи, понятия, системи и концепции;
- социално: способност да се практикува демокрацията в различни форми и във всички области и етапи от живота на човека: в детството, юношеството и зрелия живот;
- емоционално: разпознаване и приемане на ценностите на демократичното общество. Възможно начало на работата при ученици, съответно при юношите:

-изработване съвместно на договор с правила и норми, задължителни за всички в класа / групата, без никакви изключения;

-интересно представяне на всеки пред всички.

<i>Модули</i>	<i>Проблеми, теми, инициативи – начален етап</i>
1. Аз и моят свят. 2. Моят дом и моето семейство.	<ul style="list-style-type: none">▪ Формиране на представи за собственото „Аз”.▪ Какво мога да правя най- добре?▪ С какво не се справям, защото...▪ Моите права, отговорности и задължения вкъщи.▪ Състезания с участието на родители и деца.

<p>3. Демокрацията като форма на живот в детството- моят клас и моите приятели.</p> <p>4. Обучение в мир и мирно решаване на конфликти.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Изграждане на отговорни комуникативни умения- заедно в игрите и в класните стаи. ▪ Колко всички си приличаме и колко сме различни! ▪ Формиране на първите умения за групова дейност. ▪ Толерантност, търпимост, уважение към другите и към себе си- как ги разбирам и прилагам? ▪ Общи познания – исторически и географски за страната ни (филми, екскурзии).
<p>5. България е моята Родина.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Запознаване със символите на държавата и на СУ „Васил Левски”- химн, герб, знаме. ▪ Внимание и отношение към историческите дати и празници- посещения в градския музей.
<p>6. Правата на детето.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Първи знания за правата и свободите, за границата между разрешено и забранено.
<p>7. Екология и здраве.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Лична хигиена, чистота и здраве - правилата, които са задължителни. ▪ Как да се храним и да живеем здравословно ? ▪ Необходимост от спазване на дневен режим. ▪ Вредата от телевизията и компютъра.
<p>8. Защита на живота и реакции в критични ситуации.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Формиране на чувство за отговорност за собственото здраве и сигурност: „ Нашето здраве е в нашите ръце”. ▪ Решаване на казуси, проблеми в екстремни ситуации
<p>9. Спорт и туризъм.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Защо децата трябва да спортуват? ▪ Кой спорт е най-здравословен за тях? ▪ Най-красивите места в България, които трябва да посетим.
<p>10. Култура на потребяване и спестовност.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Необходимите и излишните неща. ▪ Как се печелят и харчат парите?

В рамките на прогимназиалния етап „фокусът” на ГО трябва да се насочи към демокрацията като форма на общество. Ударението би трябвало да бъде върху общността, с цел да се подпомогне социалното учене и придобиването на социални компетентности като сътрудничество, ефективна и отговорна комуникация, уважение към другите, права и отговорности, плурализъм, конфликти и разрешаването им, гражданско общество”. Основна цел на това ниво е постигане на „социално учене: социална компетентност”.

<i>Модули</i>	<i>Проблеми, теми, дейности- прогимназиален етап</i>
<p>1. Моята самооценка.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Силните и слабите страни на човека. ▪ Как да придобия чувство за идентичност и собствена стойност?- техники за позитивно самовъзприемане. ▪ Моите идоли - трябва ли да им подражавам?

2. Аз и другите.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Създаване на правила за съвместен живот в класа. ▪ Приятели и врагове. Междуполово разбирателство. ▪ Хубаво ли е да си различен? ▪ Различията около нас: как ги приемаме и подкрепяме?
3. Демокрацията в „малкото ни общество“.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Сътрудничество, комуникация, уважение и разбирателство ▪ Права и отговорности- какво зная и не зная за тях? ▪ Чувствам се по-отговорен за всичко, което се случва в училище!. ▪ Образование без предразсъдъци и дискриминация.
4. Обучение за мир и мирно решаване на конфликти.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Причини за растящата агресия и насилие в училище и извън него. ▪ Стиллове и начини за разрешаване на спорове и конфликти. ▪ Какво мога да допринеса, за да има ред, дисциплина и сигурност в моето училище?
5. Основни човешки права, свободи и задължения.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Запознаване с помощта на избрани текстове от основни документи - Конституция на Р България, Международна харта за правата на човека и др. ▪ Моите права са и мои задължения.
6. Родители и деца- „вечният конфликт“.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Подпомагане, съдействие, привличане на родителите в живота на децата им в училище.
7. Аз съм бъдещ достоен гражданин на моята родина!	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Емоционално споделяне и съпреживяване на природни красоти, богато историческо наследство и успехи днес – на живо и чрез модерните технологии.
8. Екология и здраве - отговорност за себе си.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Акция срещу найлоновите торбички и др. отпадъци: За чисто училище. ▪ Зелена акция: Да засадим по едно дръвче. ▪ Пубертетът и хигиена на човешкото тяло и ум. ▪ Естетика и култура на половото общуване. ▪ Здравословно хранене и вредата от диетите: анорексия и булимия. ▪ Наднормено тегло и затлъстяване. ▪ Измамните блаженства: алкохол, цигари, дрога.
9. Спорт, туризъм, реакции в критични ситуации	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Отговорност за собственото физическо и психическо здраве, сигурност и безопасност. ▪ „Здрав дух, в здраво тяло!“. ▪ Първа помощ в екстремни ситуации. ▪ Повече време за спорт и туризъм, а не- пред телевизора и компютъра. ▪ Искам да се запозная със 100 туристически обекта на ▪ България.

10. Потребителска и финансова култура.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Съвременната потребителска мания. ▪ Вредни продукти в нашите магазини. ▪ Семейен и личен бюджет.
--	--

Гимназиалният етап е най-благодатен за формиране и развитие на демократическа компетентност, изразяваща се във вземане на „решения, постигнати по демократичен начин“. Много е важно да осигурим необходимите условия за активно участие на младите хора в училищния живот - в класни и извънкласни форми, ограничавайки ширещите се апатия, безразличие и nihilизъм. Този тип образование предполага „позитивен ефект върху гражданското поведение (овладени ценности, развитие на когнитивни умения) и върху цялостния училищен климат“. Това е една съвсем нелека задача, защото „предполага възприемането на училището не просто като скучна образователна институция, но и като място, в което младите хора прекарват немалка част от своя живот и имат активно отношение към това преживяване“. Ученическият парламент би могъл активно да съдейства за позитивни нагласи, ефективно включване и участие на повече ученици в емоционално наситен и интересен училищен живот.

<i>Модули</i>	<i>Проблеми, теми, дейност- гимназиален етап</i>
1. Моето „Аз“ - реалистична оценка.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Какъв човек си и какъв искаш да бъдеш? ▪ Трудности, с които не успяваш да се справиш. ▪ Асертивното поведение - увереност в себе си. ▪ Всичко преди всичко зависи от теб!
2. Аз и моят клас.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Трудности и комуникативни бариери в междуличностните взаимоотношения. ▪ Ефективно общуване-преодоляване на стрес и напрежение, отстояване на права, водене на преговори. ▪ Умения за екипна и групова работа. ▪ Равенство на различията и силата на закона. ▪ Собственото добро и доброто на другите.
3. Образование за мир и мирно решаване на конфликти.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Живот в промените и отговорно гражданско поведение. ▪ Подготовка на младите хора за мир и ненасилие. ▪ Причини за конфликтите. Принципи и техники на ненасилие: диалог, обсъждане, сътрудничество.
4. Гражданинът - права и отговорности.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Гражданско общество - същност и особености в България. ▪ Идеята за човешки и граждански права - исторически преглед. ▪ Защитата и отстояването на права и отговорности - ▪ Въпрос на личен избор и достойнство. ▪ Разминаване между документи/теория и практика. Съотношението идеали - реалности.
5. Младите хора и демокрацията.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Възникване и развитие на идеята за демокрация. ▪ Демокрацията в български вариант.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ От мен/нас какво зависи? ▪ Идеи и инициативи на УП и отделни ученици - иноватори: обсъждане и осъществяване. ▪ Изграждане на проектно мислене и умения за проектни действия. ▪ Разпознаване и приемане ценностите на демократичното общество.
6. Глобално образование-главни предизвикателства на глобализацията.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Паралелни дискусии/интерпретации по-възбуждащи младите хора проблеми. ▪ Осмисляне на отрицателни стереотипи и провокираните от тях предразсъдъци и дискриминация. ▪ Толерантност, а не ксенофобия! ▪ Нарушаване на човешките права по-света: бедност, глад, деца-войници...
7. Екология и здраве.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Разрушаването на околната среда и последиците за човека. ▪ „Зелени идеи” на гимназисти. ▪ Психично здраве – тренинги за превенция и справяне със синдрома на емоционалното изгаряне и др. проблеми с помощта на психолог. ▪ Здравословен живот и здравословно хранене - за и против диетите. ▪ Младите хора и зависимостите - как да съхраним живота, здравето и свободата си?
8. Спорт, туризъм, рискове и безопасност.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Спортът - здраве и красота. ▪ Активна туристическа дейност в паралелките с профил технологичен. ▪ Оказване на първа помощ при необходимост. ▪ Новият наркотик Интернет - как да се спасим?
9. България и светът.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ България и българското днес. ▪ Стереотипите за България - как да ги променим? ▪ Мястото и ролята на България в Европа и света. ▪ Глобалните проблеми и възможните решения.
10. Потребителска и финансова култура.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Новите богати и новите бедни в България. ▪ Производство и потребление - в света и у нас. ▪ Защита на правата на потребителите - закони и институции. ▪ Необходимите и ненужните неща - умения за разумно използване на ресурси и средства.

Настоящата Училищна програма е разработена съгласно Наредба № 13/ 21.09.2016г. на Министъра на образованието и науката и приета на заседание на Педагогическия съвет с Протокол № РД-05-09/10.09.2024 г.